

12 Ένα γλωσσάρι για την τουριστική διπλωματία

Μαρία Καρδούλη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα ανακοίνωση, παρουσιάζεται το δίγλωσσο Γλωσσάρι της «Τουριστικής Διπλωματίας», εργαλείο διδακτικό και πόνημα συνεργασίας της Συντακτικής Ομάδας Καρδούλη – ΤΟΑ, της ΚΑ' σειράς της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, στελέχη του Τμήματος της Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης (ΤΟΑ), Ιούλιος 2010. Αναφέρονται τα κίνητρα επιλογής του σώματος κειμένων και σχολιάζονται οι ορισμοί και η μεθοδολογία της παραγωγής τους. Περιγράφεται η μακροδομή και η παρουσίαση του περιεχομένου του Γλωσσαρίου.

Με βάση την «SCOPOS THEORY» των K. Reiss και Hans J. Vermeer, την τεχνογνωσία του ISO και των προτύπων του ΕΛΟΤ σχετικά με την συμπύληση – παρουσίαση των Γλωσσαρίων, το παρόν διδακτικό, ενημερωτικό έργο δημιουργικής συνεργασίας, στηρίζει την Τουριστική Διπλωματία, παρέχοντας έγκυρη, ακριβή, ισοδύναμη αντιστοίχιση στην ελληνική, της διεθνούς κοινής γλώσσας των διακυβερνητικών διαπραγματεύσεων.

Τονίζεται ο προσανατολισμός του Γλωσσαρίου στο τρίπτυχο: Πολιτισμός – Οικονομία – Τουρισμός, σε τεχνικό, νομικό και ηθικό πλαίσιο, τα οποία αποτελούν και σημεία άντλησης εννοιών και όρων, μαζί με τα διεθνή όργανα Τουρισμού, τα σύμφωνα, τις συμφωνίες, τα πρωτόκολλα και την προοπτική συνεργασίας των διεθνών εταιρών του Τουρισμού.

Το παρόν Γλωσσάρι σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε για να καλύψει τις διδακτικές απαιτήσεις του μαθήματος της Γαλλικής του Τουρισμού για τους σπουδαστές της Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, ΚΑ' Σειράς. Ο Τουρισμός εξετάστηκε ως ο στρατηγικός τομέας για την ελληνική οικονομία, ένεκα των ιδιαιτεροτήτων και του ρόλου του ως κινητήριας δύναμης στην μελλοντική οικονομία της γνώσης, προσφέροντας γόνιμο έδαφος για τη δημιουργία καινοτόμων σχεδίων στον χώρο της Δημόσιας Διοίκησης από ανώτερα στελέχη. Οι έννοιες και οι όροι της ειδικής αυτής τεχνογνωσίας των Διεθνών Οργανισμών του Τουρισμού, σε επίπεδο τεχνικό, νομικό και ηθικό, αποτελούν το περιεχόμενο του Γλωσσαρίου.

Un glossaire pour la diplomatie touristique

Maria Kardouli

RÉSUMÉ

Cette communication a comme objectif de présenter le glossaire de la Diplomatie Touristique, considérant le Tourisme, comme la plateforme sur laquelle circulent valeurs, savoir, services, produits et structures des loisirs à but lucratif.

Son organisation, sa promotion et la connaissance des règles du jeu du secteur, au niveau national et international, ont guidé notre conception didactique et notre recherche pour la création du glossaire bilingue "Français – Grec" de la Diplomatie Touristique, au sein de l'Ecole Nationale de l'Administration Publique.

Ce glossaire destiné aux cadres pour l'Economie et le développement touristique, embrasse notions et termes basiques du Tourisme International. Des notions fondamentales du Tourisme, leurs definitions et leurs designations constituent le contenu de ce glossaire de la Diplomatie Touristique, afin d'offrir au négociateur participant aux commissions techniques, les connaissances et le code terminologique communément utilisé, pour obtenir les meilleurs resultats possibles, pendant les négociations. La langue technique ajoute validité à la négociation, car la culture et les paquets touristiques ne se font pas cadeau, ils se conquièrent.

Le contenu technique, juridique et éthique, véhiculé dans des textes relatifs francophones fut le corpus selectionné pour répondre aux fins didactiques de notre cours, de type seminaries de durée 30 heures.

Des notions, leurs définitions et leurs designations, ont été élaborées le contenu de ce glossaire, suivant les méthodes scientifiques de "SKOPOS Theory" de K. Reiss et H. Vermeer (1984, 1991) et les principes et la méthodologie de l'ISO sur les glossaires.

0 Εισαγωγή

Ο προσανατολισμός στο τρίπτυχο Πολιτισμός – Οικονομία – Τουρισμός, υπήρξε η κατευθυντήρια γραμμή ή το νήμα της Αριάδνης, που καθοδήγησε τόσο την διδακτική μεθοδολογία, όσο και την επιλογή του Γλωσσαρίου, ως του πλέον ενδεδειγμένου εργαλείου για την εκμάθηση, οικειοποίηση και ταξινόμηση του υλικού του στοχευμένου corpus κειμένων, για το μάθημα της Γαλλικής ειδικής γλώσσας, στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, στους σπουδαστές της ΚΑ' Σειράς του Τμήματος Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, συνολικής διάρκειας 30 ωρών.

Η επαφή και εκμάθηση της συγκεκριμένης τεχνογνωσίας για την προώθηση του Ελληνικού Τουρισμού, ήταν παιδαγωγική πρόκληση. Η επιλογή της θεωρητικής προσέγγισης «SCOPOS THEORY», για να εξυπηρετήσει τους στόχους του μαθήματος, σε συνδυασμό με τις θεωρητικές και πρακτικές για την επιλογή, συμπίληση, παρουσίαση Γλωσσαρίων, κάλυψε επιστημονικά το προϊόν-πρόνημα της Συντακτικής Ομάδας.

Η μοναδικότητα του Γλωσσαρίου της «Τουριστικής Διπλωματίας» έγκειται στο γεγονός ότι τα κείμενα στην γαλλική δεν χρησιμοποιήθηκαν μεταφρασμένα ως είχαν, αλλά προηγήθηκε η δημιουργική περίληψη, που οδηγούσε στην δημιουργία ορισμών, βάσει της παράφρασης-μετάφρασης, όπως απαιτείται από το κριτήριο της πληροφορικότητας («Informativeness») στην «SCOPOS THEORY» της Katharina Reiss και του Hans J. Vermeer (1984, 1991), η οποία επιτρέπει να προσαρμοστούν τα κείμενα της γλώσσας πηγής στις απαιτήσεις και τον σκοπό του αναγνώστη. Τα γαλλικά κείμενα οδήγησαν στην ελληνική έκδοση, ενώ στα γαλλικά εφαρμόστηκαν οι τεχνικές περίληψης, προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες θεωρίες.

Για τον στρατηγικό σχεδιασμό, την επιλογή των σωμάτων κειμένων και την μεθοδολογική μεταφραστική προσέγγιση, ευθύνεται η διδάσκουσα Καθηγήτρια Μ. Καρδούλη.

Η παρούσα ανακοίνωση, πέραν της ανάλυσης της μακροδομής και της παρουσίασης του Γλωσσαρίου και της ειδικής μεταφραστικής προσέγγισης, τονίζει επίσης και τη σημασία του ρόλου του Τεχνικού Γλωσσαρίου για τον χρήστη της τρίτης χιλιετίας.

1 Γενικοί ορισμοί του τουρισμού

Η έννοια του Τουρισμού, όπως την ορίζουμε σήμερα, αποτελεί ορολογικό υπόδειγμα για μελέτη ως προς την διαχρονικότητα και την εξελικτική της πορεία.

Η ανασκόπηση της έννοιας της περιήγησης από την ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα (βλέπε τα ταξίδια των Ελλήνων και Ρωμαίων στην Αίγυπτο), τον Ηρόδοτο (480-421), το «Μοντέλο Τουρίστα της Αρχαιότητας», όπως τον αποκαλούν οι σύγχρονοι ερευνητές του Τουρισμού, καθώς και η έννοια του εκδρομέα, του περιηγητή για λόγους ανθρωπίνης περιέργειας ή μάθησης, η οποία συνδεόταν αρχικά και με την έννοια της φιλοξενίας, παραχωρούν τη θέση τους στον όρο «τουρίστας» και στον όρο «Τουρισμό της Εμπορικοποιημένης Αναψυχής» (ορισμός της Ρώμης).

Η αυξανόμενη ζήτηση του τουριστικού προϊόντος απαίτησε νομοθετικά πλαίσια, εθνικά και διεθνή, καθώς και προσαρμογές στην υποδομή υποδοχής, στις μεταφορές, στην εστίαση, στέγαση και ψυχαγωγία. Επειδή ο Τουρισμός συνδέεται άμεσα με τον πολιτισμό των χωρών υποδοχής και την οικονομία τους, το 10%-12% του παγκόσμιου ακαθάριστου προϊόντος καλύπτει ο Τουρισμός, σύμφωνα με τον Έλληνα ερευνητή και εμπειρογνώμονα Δρ. Στ. Βαρβαρέσο, γι' αυτό ανώτερα στελέχη της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, μελλοντικά μέλη διεθνών τεχνικών επιτροπών τουρισμού, οφείλουν, πέραν της γενικής τους παιδείας, να αποδεικνύουν επάρκεια και αυτάρκεια ως προς την σχετική τεχνογνωσία του Τουρισμού της Διεθνούς Κοινότητας, ώστε να γνωρίζουν την κοινή διεθνή γλώσσα και ορολογία, απαραίτητη για την Τουριστική Διπλωματία.

Η επιλογή δημιουργίας του Γλωσσαρίου για τον σκοπό αυτό με την συμμετοχή των σπουδαστών, καθιστά αυτό το Γλωσσάρι δημιουργικό, διδακτικό και ενημερωτικό, έγκυρο, αυτοεμπλουτιζόμενο εργαλείο, απαραίτητο στις διεθνείς διαπραγματεύσεις με ομολόγους και αντίστοιχους εταίρους του Τουρισμού.

Ο Τουρισμός αποτελεί το πλατύβαθρο πάνω στο οποίο κυκλοφορούν αξίες, τεχνογνωσία, υπηρεσίες, προϊόντα και δομές. Έχοντας κερδοσκοπικό σκοπό, ο Τουρισμός συνδέεται άρρηκτα με την οικονομία, το εμπόριο, τις μεταφορές και τις διαπραγματεύσεις. Αποτελεί ιδιαίτερο τομέα υπηρεσιών και πολιτισμικών και πολιτιστικών προϊόντων, διαθέτοντας δικούς

του κανόνες του παιχνιδιού. Οι κανόνες αυτοί θεσπίζονται σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο από τεχνοκράτες και αποτελούν τον κοινό κώδικα επικοινωνίας μεταξύ των εταίρων των συμβαλλομένων στην οικονομία του Τουρισμού.

Θεωρούμε ότι το δίπλο Τουρισμός – Πολιτισμός αποτελεί πρόκληση και σε επίπεδο μοναδικότητας της ταυτότητας, της πολιτισμικής ταυτότητας μιας χώρας.

Ο όρος τουρισμός προέρχεται από την γαλλική έννοια «**tour**» και την αγγλική «**touring**» και σημαίνουν «γύρο», «περιήγηση». Και τα δύο προέρχονται από το λατινικό **tornus**.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, πολλοί διεθνείς οργανισμοί, ειδικοί του Τουρισμού, επεδίωξαν να ορίσουν την έννοια του τουρίστα και του τουρισμού, όπως οι Glucksmann (1929), De Magistris (1933), Borman, Mariotti (1950), η Διεθνής Ακαδημία Τουρισμού.

Από δεκάδες ορισμών, επιλέξαμε ορισμένους, που αναδεικνύουν κοινά χαρακτηριστικά, όπως το κίνητρο και την μετακίνηση.

- (α) Η Διεθνής Ακαδημία Τουρισμού (AIT) του Monte Carlo ορίζει ότι «ο τουρισμός είναι το σύνολο των ανθρωπίνων μετακινήσεων και δραστηριοτήτων, που προκύπτουν από αυτές, υποκινούμενες από τον πόθο της απόδρασης που ενυπάρχει στα άτομα».
- (β) Η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων και Συγγραφέων Τουρισμού (FIJET) ορίζει ότι: «Τουρίστας είναι το άτομο που πραγματοποιεί μια μετακίνηση για οποιαδήποτε αιτία, πέραν του συνήθους περιβάλλοντός του και το οποίο χρησιμοποιεί το χρόνο τηςσχόλης του για την ικανοποίηση της περιέργειάς του, σε όλες τις μορφές της, καθώς και της ανάγκης του για ανάπαυση και ψυχαγωγία».
- (γ) Ένας τρίτος ορισμός είναι του Ν. Αιγινίτη, ο οποίος αναφέρει ότι: «Τουρισμός καλείται η από χώρα σε χώρα, ή από πόλη σε πόλη μετάβαση ανθρώπων, ομαδικά ή μεμονωμένα, για λόγους βραχείας ή μακράς, πάντως όχι μονίμου διαμονής, για αναψυχή, αποκλεισμένης της εργασίας, επιφερούσης άμεσον όφελος, πλην εκείνη η οποία δύναται να έχει ως σκοπόν ή αποτέλεσμα τη διαφήμιση της χώρας στην οποία κατευθύνεται ο επιχειρών μια τέτοια μετακίνηση».
- (δ) Άλλοι, όπως ο J. Couer, ορίζει τον τουρισμό ως τρόπο να ταξιδεύεις, συνδυάζοντας την περιέργεια του πνεύματος και τον πόθο προσαρμογής στα ξένα ήθη και έθιμα.
- (ε) Ένας επιστημονικός ορισμός δόθηκε από τους Junziker και Krapf το 1942 και λέει: «Τουρισμός είναι το σύνολο των ενεργοποιημένων σχέσεων και γεγονότων κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και παραμονής των ατόμων εκτός της συνήθους κατοικίας τους, χωρίς κίνητρο κερδοσκοπικής δραστηριότητας».

Ο ορισμός της Ρώμης

Το 1963, η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών στη Ρώμη για τον Τουρισμό και τα Διεθνή Ταξίδια, όρισε ως επισκέπτη «το άτομο που μετακινείται σε μια άλλη χώρα, για οποιονδήποτε άλλο λόγο, εκτός από εκείνον της άσκησης αμειβομένου επαγγέλματος». Ο ορισμός καλύπτει: α) τους τουρίστες και β) τους εκδρομείς:

Τουρίστες, οι επισκέπτες, με παραμονή που υπερβαίνει τις 24 ώρες, με τα ακόλουθα κίνητρα: διακοπές, ανάπαυση, υγεία, θεραπεία, σπουδές, σπορ, επαγγελματικές υποθέσεις, οικογενειακοί λόγοι, συνέδρια.

Εκδρομείς, με παραμονή που δεν υπερβαίνει τις 24 ώρες.

Οι ειδικοί επιστήμονες, στις Συνδιασκέψεις του 1967, 1971 και 1979, επιβεβαίωσαν την ισχύ του Ορισμού της Ρώμης του 1963, ως την πλέον επεξεργασμένη.

Τέλος, παραθέτουμε τους ορισμούς της συντακτικής ομάδας του Γλωσσαρίου για την Τουριστική Διπλωματία, στα γαλλικά και στα ελληνικά, έτσι όπως περιλαμβάνονται στο Γλωσσάρι μας.

Tourisme – Définition élaborée pour le cours

Filière économique influençant à plusieurs niveaux des secteurs pluridisciplinaires de l'environnement social et naturel, affectant au niveau individuel, le bien-être et le savoir-être des hommes touristes. Il contribue à l'économie des pays hôtes en créant des conditions de développement et de compréhension mutuelles des peuples.

Τουρισμός – Ορισμός

Οικονομικός τομέας με πολυεπίπεδες επιπτώσεις σε πολυκλαδικούς τομείς στην κοινωνία, στο φυσικό περιβάλλον και σε ατομικό επίπεδο, τόσο στο «bien-être» όσο και στο «savoir-être» των ανθρώπων-τουριστών, επηρεάζοντας θετικά την οικονομία των υποδοχέων χωρών, δημιουργώντας συνθήκες ανάπτυξης και αλληλοκατανόησης ανάμεσα στους λαούς.

Tourisme (d'après Varvaressos)

Phénomène autonome lié avec la consommation et le temps libre, tout en incluant les transports, la restauration, l'hôtellerie et d'autres types d'hébergements. Ayant un impact sur la société et la culture, en contribuant aux économies nationales grâce aux afflux de devises, représentant le 10%-12% du produit global brut.

Τουρισμός (κατά Βαρβαρέσσο)

Αυτοδύναμο φαινόμενο, συνδυασμένο με την κατανάλωση και τον ελεύθερο χρόνο, μπλέκοντας τις μεταφορές, την εστίαση, την παραμονή σε ξενοδοχεία και άλλα καταλύματα, την κοινωνική και την πολιτισμική διάσταση, συμβάλλοντας στις εθνικές οικονομικές βάσεις

των συναλλαγματικών εισροών. Αντιπροσωπεύει το 10%-12% του Παγκόσμιου Ακαθάριστου Προϊόντος.

2 Προσανατολισμός – Στρατηγική Πολιτισμική / τουριστική διπλωματία

Κανένας ορισμός δεν περιγράφει καλύτερα μία χώρα από τον ίδιο της τον Πολιτισμό (Culture). Γι' αυτό και η πολιτισμική διπλωματία είναι ένα πανίσχυρο εργαλείο προβολής και επιρροής. Η θέση που προσδίδουμε σ' αυτή δηλώνει τις αξίες και την επιστημοσύνη μας, πάνω στα οποία θεμελιώνεται έν έθνος με ιδιαίτερη ταυτότητα, ρίζες και μέλλον. Η προώθηση της «πολιτισμικής μοναδικότητας» και η αξιοποίησή της μέσω του Τουρισμού, αποτελεί πολιτική και οικονομική πράξη και καλείται «Τουριστική Διπλωματία».

Άρα, η κοινωνική πρόκληση, ακολουθούμενη από την πρόκληση της ταυτότητας – μοναδικότητας, συμπληρούμενη από την οικονομική πρόκληση, οδηγούν στην διπλωματική πρόκληση, που προϋποθέτει ειδική γνώση πρακτικών των φορέων που διέπουν τον Διεθνή Τουρισμό, καθώς και επάρκεια στην ειδική αυτή κοινή τους γλώσσα, η οποία διευκολύνει τις διαπραγματεύσεις του τομέα σε διεθνές επίπεδο και προσδίδει κύρος στους διαπραγματευόμενους.

Βρισκόμαστε στην Εθνική Σχολή Διοίκησης και με τη σειρά ΚΑ' του Τμήματος Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης (ΤΟΑ). Το πρόγραμμα αναπτύσσεται σε 30 ώρες και εστιάζει στην βελτίωση της Γαλλικής Γλώσσας επαγγελματικού επιπέδου, στον ειδικό τομέα του Τουρισμού. Οι σπουδαστές είναι κάτοχοι πτυχίων και μεταπτυχιακών τίτλων, διεπιστημονικής προέλευσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ομάδας, το χρόνο, το θέμα της γαλλικής και ελληνικής βιβλιογραφίας, κυρίως δε την ανάγκη μεταφοράς σημαντικής τεχνογνωσίας μέσω μύησης, εκμάθησης και εμπέδωσης νέων εννοιών, νέων όρων και νέων πρακτικών, επιλέξαμε τη δημιουργία του συγκεκριμένου εργαλείου του δίγλωσσου Γλωσσαρίου ορισμών και όρων για να επιτευχθούν οι στόχοι του μαθήματος και να καλυφθεί ο διδακτικός σκοπός.

Η επιλογή των σωμάτων κειμένων καλύπτει τον στόχο της Τουριστικής Διπλωματίας, με τις επιλεγμένες βασικές του έννοιες και όρους, σε χρήση από την διεθνή κοινότητα του Τουρισμού. Ήτοι, τόσο τα κείμενα των Ηνωμένων Εθνών, όσο και τα ευρωπαϊκά και τα διεθνή, προσφέρουν επίκαιρες γνώσεις οικονομικού, νομικού και κοινωνικού χαρακτήρα, απαραίτητα για την γνωσιακή αυτάρκεια στις διεθνείς διακυβερνητικές διαπραγματεύσεις, των στελεχών Τουρισμού της Δημόσιας Διοίκησης.

3 Θεωρητική μεθοδολογία – Μεταφραστική προσέγγιση του υλικού για τους ορισμούς και μεταφραστικά προβλήματα

Η μεταφραστική προσέγγιση που επιλέξαμε για να επιτευχθεί ο σκοπός του διδακτικού δίγλωσσου Γλωσσαρίου, το προσανατολισμένο στην Τουριστική Διπλωματία, στις σύγχρονες απαιτήσεις της θεωρίας της βασίστηκε στην «SKOPOS THEORY» της Katharina Reiss και Hans J. Vermeer (1984, 1991), η οποία επέτρεπε να προσαρμοστούν τα κίνητρα των κειμένων της γλώσσας πηγής, στις απαιτήσεις και τον σκοπό του αναγνώστη-στόχου. *«Η μετάφραση οφείλει να καλύπτει τον σκοπό για τον οποίο γίνεται».*

Επίσης, μας επέτρεψε να ακολουθήσουμε την πορεία μιας ευρύτερης θέσης, η οποία κυμαίνεται από την παράφραση έως την περίληψη. Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά επέτρεψαν τη δημιουργία των ορισμών των επιλεγμένων βασικών εννοιών που αντλήθηκαν από τα διεθνή κείμενα του Τουρισμού.

Σχετικά με τα απλά ισοδύναμα των καταλόγων των ισοδυνάμων, η ομάδα εστίασε στην:

- Αντιστοιχία
- Ακρίβεια
- Καταλληλότητα
- Επικοινωνιακή λειτουργία
- Καθιερωμένη χρήση

Το θεματικό κριτήριο κατηγοριοποίησε τους καταλόγους ισοδυνάμων όρων και η αλφαβητική τάξη διευκολύνει τον μελλοντικό χρήστη να εντοπίσει τον αναζητούμενο όρο ευκολότερα και γρηγορότερα.

Ωστόσο, μία πιστή αναπαραγωγή του κειμένου πηγής που ταυτίζεται με τη λειτουργία και τον σκοπό της μετάφρασης, βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία και με τις αρχές αυτής της θεωρίας (Nord, 1991: 91-109, Nord, 1997, Reiss and Vermeer, 1988: 243-76, Vermeer, 1996).

Κατά τον αρχικό σχεδιασμό του μαθήματος, σεμιναριακού τύπου, 30 ωρών, κεντρικός άξονας ήταν η ενημέρωση των σπουδαστών σχετικά με τη διεθνή πρακτική της Παγκόσμιας Αγοράς Τουρισμού, σε θέματα κανονισμών, πρωτοκόλλων, συμφώνων των διεθνών οργάνων, στη γαλλική γλώσσα και ταυτόχρονα την μύησή τους στη σχετική ορολογία, δηλαδή τον κοινό κώδικα επικοινωνίας, που χρησιμοποιούν οι συμβαλλόμενοι παίκτες του Τουρισμού, θεσμοί, επιχειρηματίες και Tour Operators.

Επιλέξαμε τη δημιουργία Γλωσσαρίου με ορισμούς και συναίεσε η ομάδα. Η μεταφραστική προσέγγιση των κειμένων αυτών ακολουθεί την πορεία μιας ευρύτερης θέσης, από την

παράφραση έως την περίληψη. Αυτά τα χαρακτηριστικά επέτρεψαν τη δημιουργία των ορισμών και τη μετάφρασή τους στη γλώσσα-στόχο, την ελληνική, από τη γλώσσα-πηγή, τη γαλλική.

4 Μεταφραστικά προβλήματα

Ο όρος που προβλημάτισε την ομάδα ήταν η έννοια της «l'exception culturelle» με την αντιστοιχία «πολιτισμική εξαίρεση». Είχαμε μεν ισοδύναμο, αλλά δεν είχαμε ακρίβεια, ούτε καταλληλότητα. Το ουσιαστικό «εξαίρεση» δεν διέθετε το ειδικό βάρος για να αφυπνίσει τον Έλληνα αναγνώστη και να του προκαλέσει το ενδιαφέρον για έρευνα ως προς τη μοναδικότητα, εάν αυτή και κατά πόσο, σε κάθε πολιτισμικό ελληνικό προϊόν, έργο ή τόπο, αποτελούσε «ιδιαιτερότητα». Τελική επιλογή υπήρξε ο όρος «πολιτισμική μοναδικότητα», για λόγους πολιτισμικής/τουριστικής διπλωματίας.

Δεύτερο ζήτημα, υπήρξε το ζεύγος πολιτισμικό / πολιτιστικό. Ενώ μετά από συζήτηση, όσα αφορούσαν πολιτισμό ανήκαν στα πολιτισμικά και τα πολιτιστικά παρέπεμπαν στα όσα προωθούσαν ή εκπολίτιζαν, πολλές φορές η χρήση τους παρουσίαζε επικαλύψεις. Λόγου χάρη, πολιτισμικά αγαθά, αλλά πολιτιστικές υπηρεσίες ή πολιτιστική βιομηχανία. Οι δύο αυτοί όροι χρήζουν περαιτέρω έρευνας.

Άλλο, τρίτο ζήτημα, υπήρξε η απόδοση του όρου Declaration / Proclamation, που η διαφορά είναι γνωστή μόνο στον εμπειρογνώμονα κάτοχο εμπειρίας διεθνούς συνεργασίας. Δηλαδή, ο όρος «proclamation» ελληνιστί αποδίδεται ως «ανακήρυξη», ενώ ο όρος «declaration» ως «διακήρυξη», με το αιτιολογικό ότι ο πρώτος συμβαίνει προ της διαβούλευσης και ο δεύτερος μετά την διαβούλευση.

Για τις αντιστοιχίσεις των αρκτικολέξων δεν παρουσιάστηκε ζήτημα σοβαρό, εκτός από τους χαρακτηρισμούς ποιότητας των αγροτικών προϊόντων/τροφίμων. Ως προς την παράθεση/παρουσίαση των μικροσυλλογών των ισοδυνάμων, αυτή λύθηκε με τους τίτλους και την αλφαβητική σειρά. Υπάρχει περιθώριο συμπλήρωσης κάποιων καταλόγων με τη γαλλική/ ελληνική ή ελληνική/γαλλική, αφού ο περιορισμένος χρόνος επέτρεψε μόνο αυτή τη μορφή.

Δυνητικά, η μορφή του Γλωσσαρίου, ένεκα ευχρησίας, μπορεί να πάρει και άλλες μορφές, οι οποίες βρίσκονται υπό επεξεργασία.

5 Παρουσίαση του γλωσσαρίου

Το Γλωσσάρι για την Τουριστική Διπλωματία, αναπτύσσεται σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις επιλεγμένες θεμελιώδεις έννοιες του Διεθνούς Τουρισμού και τους εκλαϊκευμένους ορισμούς τους, όπως οι έννοιες του **Τουρισμού**, της **πολιτισμικής**

μοναδικότητας, των πολιτισμικών αγαθών, των πολιτιστικών υπηρεσιών και πολιτιστικών βιομηχανιών, των Συμφώνων, των Πρωτοκόλλων και άλλων, καθώς και τον κατάλογο με τα βασικά και σημαντικά ερωτήματα για την προώθηση και αρμονική ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου των πολιτισμικών αγαθών και πολιτιστικών υπηρεσιών.

Ενδεικτικά αναφέρουμε το δεύτερο ερώτημα, σχετικά με το ποια είναι τα προβλεπόμενα μέτρα σε εθνικό επίπεδο και ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και ποιες είναι οι ενδεικνυόμενες στρατηγικές συνεργασίας με άλλες χώρες. Στα συγκεκριμένα ερωτήματα παρατίθενται δίγλωσσα κείμενα, απαντώντας αναλυτικά στην επίλυση των ερωτημάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις κοινές πολιτικές για την προώθηση των πολιτισμικών αγαθών σε περιφερειακό, τοπικό επίπεδο, απαιτούν:

- (α) Καθιέρωση/ενεργοποίηση των συμφωνιών για τους τελεωνειακούς δασμούς, την πνευματική ιδιοκτησία και τις ξένες επενδύσεις.
- (β) Συντονισμό των επενδύσεων με βάση τις κλαδικές διαγνωστικές μελέτες και τις στρατηγικές αναλύσεις.
- (γ) Την ενθάρρυνση των εξαγωγών πολιτισμικών προϊόντων με την ανάπτυξη νέων αγορών και τη δημιουργία μόνιμων αντιπροσωπειών – Τουριστική Διπλωματία.
- (δ) Και τέλος, η UNESCO οφείλει να δώσει προτεραιότητα στην υπεράσπιση και την προώθηση της πολιτισμικής διαφορετικότητας και να εξισορροπήσει τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο.

Για ακόμη μία φορά αποδεικνύεται η αδιαπραγμάτευτη αξία της Ορολογίας, της κοινής διεθνούς τουριστικής γλώσσας, που καθιστά τους διαπραγματευόμενους την πολιτισμική κληρονομιά με όφελος οικονομικό, έγκυρους συνομιλητές, ενημερωμένους διαπραγματευτές και πειστικούς πωλητές της Ελληνικής Τουριστικής Βιομηχανίας.

Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται:

- (α) ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
- (β) ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΑ – ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡ. 509/2006.
- (γ) ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Και, τέλος, ακολουθούν τα περιεχόμενα και η βιβλιογραφία.

6 Επίλογος

Τα γλωσσάρια συνοδεύονται από προσδιοριστικό, δηλωτικό του θεματικού τομέα που ανήκουν ή που μέρος της τεχνογνωσίας του παρέχουν, όπως:

- Γλωσσάρι Μάρκετινγκ
- Γλωσσάρι Τουρισμού
- Γλωσσάρι Μουσικής
- Γλωσσάρι Φιλοτελικό
- Γλωσσάρι Κρασιού
- Γλωσσάρι Τυριών
- Γλωσσάρι Δημοσιονομικών Όρων

Η χρήση τους ξεπερνά τον τομέα της μετάφρασης και κυρίως της τεχνικής μετάφρασης και φτάνει μέχρι το χώρο της ενημέρωσης και της διδασκαλίας. Στην σύνταξη διδακτικών εγχειριδίων, συναντάται σε μορφή μίνι-γλωσσαρίου 10-20 όρων, όρων-κλειδιών, για μνημονική κυρίως διευκόλυνση, για ανάκληση βασικών εννοιών και περιλαμβάνει όρους και ορισμούς.

Σπάνια έχουμε γλωσσάρια δίγλωσσα που να προσφέρουν μόνο αντιστοιχίες όρων και που κάποιοι τα αποκαλούν λεξιλόγια, *vocabulaires*.

Το κύριο γνώρισμα του Γλωσσαρίου είναι ότι η συλλογή όρων ανήκει σε ένα και μόνο θεματικό τομέα γνώσης ή ένα συγκεκριμένο τομέα χρήσης. Ένα δεύτερο γνώρισμα είναι ότι οι ορισμοί είναι εκλαϊκευμένοι και ως εκ τούτου απευθύνονται στο ευρύ κοινό.

Η σύνταξη, η μορφή παρουσιάσής του, η διάδοσή του και η ευρύτερη χρήση του είναι ζητήματα που θα απασχολήσουν τους φορείς ορολογίας στη χώρα μας και κυρίως την Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ).

Καθώς ο τεχνοπολιτισμός γίνεται όλο και πιο ορατός διά γυμνού οφθαλμού στο ευρύ κοινό, χάρη στη μεσολάβηση των δημοσιογράφων εντύπου και ηλεκτρονικού Τύπου, το γλωσσάρι θα παίξει σημαντικό ρόλο ως προς την τεκμηρίωση, αυθεντία και εκλαΐκευση της τεχνογνωσίας και τεχνοπληροφορίας.

7 Βιβλιογραφικές πηγές

- [1] *Culture, Commerce et Mondialisation*, Editions UNESCO, 2000, 2003, Patrice, Meuer-Bisch.
- [2] *Les Droits Culturels*, Editions UNESCO, ed. Universitaires, fribourg, Suisse 1997.
- [3] *Code Mondial d'Ethique du Tourisme*, Ηνωμένα Έθνη, Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμός, ΠΟΤ 2001.
- [4] *Politique Européenne du Tourisme*.
- [5] Katharina Reiss, Hans J. Vermeer, “*SKOPOS THEORY*”, 1984, 1991.
- [6] Ρούπας Β., *Αρχές Τουρισμού*, ΟΕΒΑ, Αθήνα 1992.

- [7] Holtier R. – Subremon A., *Le Tourisme dans la Communauté Européenne*, P.V.F., col. “Que sais-je?”, Paris 1990.
- [8] Βαρβαρέσσος Στέλιος, *Τουρισμός - Έννοιες, μεγέθη, δομές*, Προπομπός 2000, Ανατύπωση 2005.
- [9] Rigand Jacques, 1995, *L'exception culturelle. Culture et pouvoirs sous la Ve République*, Paris, Grasset.
- [10] Schiller Dan., 1999, *Digital Capitalism. Networking the Global Market System*, Cambridge, MIT Press.
- [11] 1998 Rapport mondial sur la Culture: *Culture créativité et marches*, Paris, ed./ UNESCO.
- [12] Warnier Jean-Pierre, 1999, *La Mondialisation de la Culture*, Paris, Editions la Découverte.
- [13] Βαρβαρέσσος Σ., «Θεσμοθετημένα όργανα τουριστικής ανάπτυξης και πολιτικής», *Τουρισμός και Οικονομία*, Αθήνα 1994.
- [14] Stavrakis D., *Le phénomène touristique international. Demarche, organization, problématique, tendances futures*.
- [15] Ζαχαράτος Γ., *Η οργάνωση του Package-tour και η εμφάνιση του Tour Operator, ως παραγωγού του ταξιδιού διακοπών*.
- [16] Βαρβαρέσσος Σ., «Tour Operators και χωρες υποδοχής τουριστών. Σχέσεις Ανάπτυξης και Εξάρτησης», *Τουριστική Αγορά*, Αθήνα 1994.
- [17] ΕΛΟΤ 561-1 (2006): Ορολογική Εργασία – Λεξιλόγιο, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης.
- [18] Γιαννίμπας Δ., 2007, *Τα Συστήματα Θεματικών Πεδίων στην Οργάνωση της Ορολογικής Πληροφορίας*, Ανακοίνωση, 6^ο Συνέδριο, Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας.
- [19] Varvaressos S., *Le Tourisme en Grèce. Problématique, étude du marché, structure du produit, impact économique, tendances futures*, Thèse de Doctorat, Université Paris VIII, 1987.
- [20] Βαλεοντής Κ., *Ανάλυση των βασικών αρχών της τεχνικής ορολογίας*, ΕΛΟΤ 1988.
- [21] Καρδούλης Α., *Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Τροφίμων και Ποτών*, Αθήνα 2003, Έπαινος Ακαδημίας Αθηνών.
- [22] Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης – Μελέτη. Επιβλέπουσα Καθηγήτρια Μ. Καρδούλη και συνεργάτες: Λοβέρδου Ε., Χριστοφιλίδης Π., Γεωργόπουλος Ι., Γρηγοριάδη Κ., με θέμα: «Έντυπος Δημόσιος Διοικητικός Λόγος», Αθήνα 2003.

- [23] Καρδούλη Μ., *Ένα Συστημικό Πρότυπο Ανάγνωσης – Συστημική και Ορολογία*, Συνέδριο ΕΛΕΤΟ, Αθήνα 2007.
- [24] Field-Trip – Επίσκεψη στο: Service du Développement touristique, auprès l’Ambassade de France, Αθήνα, Οκτώβριος 2010.
- [25] Chan Sin-Wai, *Dictionary of Translation Technology*, Chinese University Press of Hong-Kong, 2004.

Μαρία Καρδούλη

Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Καθηγήτρια της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, ΕΚΔΔ
Ηλ-ταχ.: mcardouli@gmail.com